

GENOOTSCHAP NEDERLAND - ARUBA

NIEUWSBRIEF

Geachte deelnemer van het Genootschap Nederland-Aruba, geachte lezer!

Om te beginnen een vooraankondiging: op 4 september 2019 houdt staatssecretaris Knops een lezing voor het Genootschap Nederland-Aruba. De uitnodiging daarvoor ontvangt u binnenkort. In deze derde Nieuwsbrief besteden wij aandacht aan een lezing door de Amerikaanse ambassadeur Pete Hoekstra. 'Caribisch Nederland is voor ons buitengewoon belangrijk'. Voorts is er opnieuw aandacht voor Europees-Caribische zaken. De kersverse Europarlementariër Samira Rafaela vindt het belangrijk om de Europese Unie dichterbij de eilanden te brengen. En prof. dr. Ernst Hirsch Ballin stelt vast dat de relatie tussen de EU en de Cariben al langdurig in een impasse verkeert. Hij bepleit ruimte voor variëteit. Namens het bestuur wens ik u veel leesplezier en een mooie zomer.

*Nico van Grieken,
Voorzitter*

= = = = = = = = = =

Inhoud:

- **VOORAANKONDIGING: staatssecretaris Knops spreekt op 4 september bij het Genootschap Nederland-Aruba**
- **Amerikaanse ambassadeur Pete Hoekstra: 'Caribisch Nederland is voor ons buitengewoon belangrijk'**
- **Tweede Kamer stemt in met rijkswetsvoorstel Koninkrijksgeschillen / Zienswijze prof. dr. Gert Oostindie**
- **Europarlementariër Samira Rafaela (D66): 'EUnie dichterbij eilanden brengen'**
- **Prof. dr. Ernst Hirsch Ballin over ruimte voor variëteit in relatie EU-Nederland-Cariben**
- **AIV: 'Duurzame ontwikkelingsdoelen en mensenrechten: noodzakelijk verbond'**
- **Rapport The Hague Centre for Strategic Studies over Koninklijke Marine in het Caribische gebied**

* * * * *

VOORAANKONDIGING: Staatssecretaris Knops houdt op 4 september lezing voor Genootschap Nederland-Aruba

Het Genootschap Nederland-Aruba is verheugd te kunnen aankondigen dat staatssecretaris Raymond Knops van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 4 september in Perscentrum

Nieuwspoort in Den Haag op verzoek van het Genootschap een lezing zal houden. Hij zal daarin zijn visie ontvouwen op de verdere ontwikkeling van onze koninkrijksrelaties. De uitnodiging zal eind juli/begin augustus aan u worden verzonden.

* * * * *

**Amerikaanse ambassadeur Pete Hoekstra:
'Caribisch Nederland is voor
ons buitengewoon belangrijk'**

“De Caribische eilanden die deel uitmaken van het Koninkrijk der Nederlanden zijn voor ons buitengewoon belangrijk”.

Aldus de Amerikaanse ambassadeur Pete Hoekstra tijdens een lezing die hij onlangs hield voor de Departementen 's-Gravenhage en Leiden van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel. “De Verenigde Staten zullen zo nodig altijd klaarstaan om landen als Aruba en Curaçao hulp en bijstand te bieden.”

Hoekstra, die in januari 2018 Timothy Broas opvolgde als ambassadeur van de Verenigde Staten in Nederland, herinnerde aan de eeuwenoude vriendschapsbanden tussen Nederland en de Verenigde Staten.

Die begonnen op 16 november 1776 toen saluutschoten van het Amerikaanse marineschip Andrew Doria bij het binnenzeilen van de Gallows Bay van Sint Eustatius werden beantwoord met Nederlandse saluutschoten. Voor het eerst had een buitenlandse mogendheid – Nederland – de vlag van de Verenigde Staten met een saluut geëerd.

Ambassadeur Hoekstra wees ook op de grote geopolitieke betekenis van de Arubaanse en Curaçaose olieraffinaderijen in de Tweede Wereldoorlog. “De tanks van generaal George Patton reden op brandstof die door deze raffinaderijen was geproduceerd. We zijn daar nog altijd dankbaar voor”, aldus Hoekstra. In één adem noemde hij daarbij de zorgwekkende situatie in Venezuela. Hij voegde daaraan toe dat ‘de VS Nederland altijd terzijde zullen staan’.

De goede Amerikaans-Nederlandse betrekkingen bleken evenzeer in september 2017. De VS verleenden toen direct humanitaire steun aan het zwaar door orkaan Irma getroffen Sint Maarten. Amerikaanse reddingswerkers uit Miami ontvingen in maart van dit jaar een Nederlandse onderscheiding voor hun belangrijke inzet na de ramp.

Ambassadeur Pete Hoekstra was van 1993 tot 2011 lid van het Huis van Afgevaardigden. De republikeinse politicus publiceerde in 2015 het boek ‘Architects of Disaster: The Destruction of Libya’.

* * * * *

Tweede Kamer stemt in met rijkswetsvoorstel Koninkrijksgeschillen

De Tweede Kamer heeft op 5 juli 2019 ingestemd met het rijkswetsvoorstel van staatssecretaris Knops dat regelt hoe geschillen tussen het Koninkrijk en een of meer Caribische landen worden behandeld.

Het voorstel geeft uitvoering aan artikel 12a van het Statuut van het Koninkrijk om voor de behandeling van zulke juridische geschillen een voorziening te treffen. Het rijkswetsvoorstel wordt nu aan de Eerste Kamer aangeboden.

Al in 2010 werd in het Statuut een verplichting opgenomen om dit bij rijkswet te regelen. Er wordt al negen jaar over dit onderwerp gesproken. Nu ligt er een concreet voorstel dat niet alleen is besproken met de Tweede Kamer, maar ook met de leden van de staten van Aruba en Curaçao en de gevolmachtigde ministers van de landen.

Evaluatie na drie jaar

Met dit voorstel wordt een nieuwe procedure vorm gegeven die er als volgt uit ziet:

- Wanneer over een voorgenomen besluit van de Rijksministerraad een juridisch geschil bestaat tussen het Koninkrijk en een land wordt daarover een oordeel gevraagd aan de Raad van State van het Koninkrijk als onafhankelijke derde partij.
- Op basis van zwaarwegende gronden kan de Rijksministerraad afwijken van het oordeel van de Raad van State.
- Uitgezonderd van de Geschillenregeling zijn besluiten die naar het oordeel van de voorzitter van de Rijksministerraad vanwege zwaarwegende belangen van het Koninkrijk geen uitstel dulden, besluiten waartegen op basis van bestaande regelgeving een Kroonberoep kan worden ingesteld en voorstellen van Rijkswetten waarover de Raad van State van het Koninkrijk al een advies heeft gegeven.
- Het voorstel bevat een bepaling dat de wet na drie jaar wordt geëvalueerd om te bezien in welke mate de regeling voldoet.

Oostindie: 'Hoog tijd dat de knoop wordt doorgemaakt'

Prof. dr. Gert Oostindie, directeur van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV-KNAW) noemde het in het Rondetafelgesprek over de Geschillenregeling op 29 mei 2019 in de Tweede Kamer 'hoog tijd dat de knoop wordt doorgemaakt, opdat de bestuurlijke en wetgevende energie op belangrijker zaken kan worden gericht'.

Aruba, Curaçao en Sint Maarten waren ongelukkig met het voorliggende wetsvoorstel. Meermalen spraken zij de voorkeur uit voor een andere arbiter, die bovendien bindend advies zou kunnen uitspreken. Oostindie meende dat dit van meet af aan niet realistisch was gezien de Nederlandse opvatting dat de Rijksministerraad (RMR) en als het om wetgeving gaat de Staten-

Generaal, het laatste woord dient te hebben ter zake van alle aangelegenheden van het Koninkrijk.

Begrijpelijke zienswijze

‘Deze zienswijze is begrijpelijk, de grote onderlinge verschillen binnen het Koninkrijk naar schaal en verantwoordelijkheden in aanmerking nemende. Al mag zij dan in de Caribische landen niet onomstreden zijn, deze opvatting is wel een logisch gevolg van de wijze waarop de Statutaire orde van het Koninkrijk in 1954 is geformuleerd en nog in 2010 door de betrokken landen is bevestigd.’ Natuurlijk kan het Statuut worden opgebroken – als alle partijen dat zouden willen – maar dan ontstaat, aldus Oostindie, een geheel andere discussie die voor de Caribische landen naast mogelijkheden vooral ongezochte risico’s zou meebrengen.

Compromis met waardevolle aspecten

Hij voerde aan dat het wetsvoorstel een compromis is dat enkele zeer waardevolle aspecten bevat, juist voor de Caribische landen. ‘Allereerst is daar de keuze voor de Afdeling advisering van de Raad van State als arbiter. Ik wijs erop dat de Raad van State, i.c. deze Afdeling – meer dan de Nederlandse regering of de RMR, meer dan het parlement, meer dan welke Nederlandse of Nederlands-Caribische overheidsinstelling of politieke partij ook – de afgelopen decennia blijk heeft gegeven van een buitengewoon betrokken, deskundige en nauwgezette gedachtenvorming over inrichting en werking van het Koninkrijk. Ook door het lidmaatschap van drie Caribische staatsraden kan de Raad van State de Caribische context goed beoordelen en meewegen.’

Democratisch deficit

De discussie omtrent de Geschillenregeling deed hem denken aan de al decennia lopende, af en toe weer opduikende discussie over het democratisch deficit van het Koninkrijk. ‘Dit deficit is onmiskenbaar. Maar wat geldt voor de schier onmogelijke opgave om hiervoor een bevredigende oplossing te vinden, geldt ook voor de zoektocht naar een voor alle partijen perfecte Geschillenregeling. ‘Perfect’ voor alle partijen bestaat niet, ‘optimaal’ wel. En verder zijn er binnen het Koninkrijk en juist voor de landen en eilanden in het Caribische deel van het Koninkrijk veel urgenter zaken die een energieke aanpak in Koninkrijksverband vereisen.’

* * * * *

**Europarlementariër Samira Rafaela (D66):
‘Europese Unie dichterbij eilanden brengen’**

Samira Rafaela

“Als we het in Europese zin over Nederland hebben, hebben we het óók over het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het is van enorm belang om de Europese Unie dichterbij de eilanden te brengen. Ik kijk er dan ook zeer naar uit om in augustus weer naar Aruba te gaan.”

Aldus Europarlementariër Samira Rafaela. Sinds 2 juli is zij namens D66 lid van het Europees Parlement en maakt zij deel uit van de fractie van Renew Europe. Bij de verkiezingen voor een

nieuw Europees Parlement behaalde zij voldoende voorkeursstemmen voor een zetel. De D66-fractie in Straatsburg telt twee leden. Delegationeleider is Sophie in 't Veld.

In augustus gaat zij ook naar Curaçao en Bonaire. Later dit jaar of begin volgend jaar wil zij Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten bezoeken. Tijdens haar campagne is zij als enige kandidaat-Europarlementariër op bezoek geweest in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Zij is blij met alle steun die zij heeft gekregen op de eilanden zelf en van de Caribische gemeenschap in Nederland.

Onderhandelen met LGO's

“Nu ik ben verkozen en geïnstalleerd als lid van het Europees Parlement wil ik werk gaan maken van de betrekkingen tussen de Europese Unie en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Zo ben ik recentelijk in gesprek gegaan met OCTA over de vraag waar de landen en gebieden overzee (LGO's) tegenaan lopen in hun betrekkingen met de Europese Unie. Een voorbeeld hiervan is dat deze niet of minimaal worden betrokken tijdens onderhandelingen over vrijhandelsakkoorden.”

Als lid van de Commissie Internationale Handel zal zij de Europese Commissie erop wijzen dat de LGO's moeten worden betrokken bij onderhandelingen, juist omdat dit soort handelsovereenkomsten een grote impact kunnen hebben op de LGO's.

“Daarnaast zal ik de Europese Commissie wijzen op de zeer ingrijpende gevolgen van de crisis in Venezuela voor de ABC-eilanden. Ik zal proberen dit via de Europa-Latijns-Amerika delegatie te doen waarvan nog niet bekend en officieel is welke Europarlementariërs daar in zitten.”

* * * * *

**Prof. dr. Ernst Hirsch Ballin:
'Ruimte voor variëteit in de relatie EU met
Caribische delen van het Koninkrijk'**

Ernst Hirsch Ballin

“De relatie tussen de EU en de Caribische delen van het Koninkrijk, thans ‘zes landen en gebieden overzee’, waarvoor slechts een klein deel van de verdragen geldt, staat al sinds het begin van deze eeuw ter discussie, maar verkeert al langdurig in een impasse. Zowel in Nederland als in de West hebben actoren op sleutelposities zich vastgelegd op een paar vooropgezette meningen.”

Volgens prof. dr. Ernst Hirsch Ballin (o.m. hoogleraar Tilburg University, oud-minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken en oud-lid van de Raad van State) is een van die meningen dat niet het Koninkrijk der Nederlanden, maar dat Nederland de lidstaat van de EU is.

Het deert kennelijk niet dat het verdrag en het volkenrecht de onjuistheid van deze opvatting aantonen, misschien omdat gedacht wordt daarmee van een paar lastige vervolgvragen bevrijd te

zijn. “Dat het Koninkrijk EU-lidstaat is, heeft in elk geval gevolgen voor de Koninkrijksaangelegenheden buitenlandse betrekkingen in verhouding tot het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU,” aldus Hirsch Ballin.

Jean Monnet Symposium EUR

Hij hield de hoofdlezing op het Jean Monnet Symposium over met name het Caribisch deel van het Koninkrijk en de relaties met de EU en Europees Nederland. Het symposium werd op 4 juli gehouden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Voorzitter was prof. dr. Peter Kavelaars. De coördinatie was in handen van mr. Germaine Rekwest. Andere sprekers waren mw drs. Jorien Wuite (gevolmachtigde minister van Sint Maarten), dr. José Jardim (directeur Centrale Bank Curaçao) en drs. Ersilia de Lannooy (adjunct directeur Centrale Bank Curaçao en Sint Maarten).

Hirsch Ballin wees ook op de misvatting dat het benutten van de mogelijkheid van omzetting van de positie als LGO in die van ultraperifere gebieden een wijziging van het Statuut nodig zou maken. “Daarbij ziet men over het hoofd dat delen van andere lidstaten (zoals de Länder van de Bondsrepubliek Duitsland of de Finse Åland eilanden) ook een hoge graad van constitutionele autonomie uitoefenen.”

Een derde misvatting is volgens hem dat de drie in het Nederlandse staatsbestel opgenomen eilandgebieden duurzaam in een separate rechtsorde kunnen worden gehouden, terwijl de Statuutwijziging en de huidige grondwetsbepaling geen andere verschillen toelaten dan de noodzakelijke afwijkingen, vergelijkbaar met de verschillen van de UPG met het Europese kerngebied.

Mentale blokkade

“Als gevolg hiervan is de bedoeling dat de herziening van het Statuut van 2010 ruimte zou maken voor een meer op de toekomst gericht denken, amper bewaardheid. De mentale blokkades zitten diep. Ze betreffen zowel de inrichting van het Koninkrijk als die van de EU. Intussen staan de gebeurtenissen niet stil.”

Wat het Koninkrijk betreft valt hem op dat de relaties niet alleen zijn gepolitiseerd, maar door een cumulatie van negatieve ervaringen vaak zijn verzuurd. Het Statuut wordt selectief benut om te zeggen dat iets niet ‘kan’, terwijl men het enkel niet wil, niet aandurft of niet belangrijk vindt, dan wel - als het nodige beleid te lang uitblijft - als argument gebruikt om ‘in te grijpen’.

Onnodige weerstand

“Een analyse van de verwijzingen naar artikel 43 van het Statuut toont dit aan: slechts politiek gemotiveerde selecties uit het domein van rechtszekerheid en fundamentele rechten komen op de agenda’s van Koninkrijksoverleg. Aan beide kanten wordt artikel 43 nog steeds uitgelegd aan de hand van een bijna zeventig jaren oude toelichting. Aan Nederlandse kant bestaat bovendien veel onnodige weerstand tegen constitutionele rechtspraak ter beslechting van geschillen met de Caribische landen, terwijl meer op samenwerking en preventief waarborgen gerichte initiatieven tot nu toe evenmin zijn ondersteund.”

Hirsch Ballin sprak ook over de gevolgen van de Brexit voor de EU-lidstaten. “Van de kant van de EU gaat daar nu alle aandacht naar uit. Maar voor de LGO verandert er veel meer dan waarvan de regering zich blijkens de ‘fiche’ over de herziening van het LGO-besluit rekenschap heeft gegeven. Weliswaar vermeldt men dat alleen de Nederlandse, Franse en Deense LGO overblijven, maar men ziet niet onder ogen dat Groenland een heel bijzondere, nu zelfs apart geregelde LGO is, en dat van Franse zijde voor de belangrijkste tot deze lidstaat behorende gebieden aan een positie als UPG de voorkeur heeft gegeven. De positie van eilanden in de

internationale betrekkingen en in ‘global governance’ is een bijzondere, zo wordt meer en meer beseft.”

Veranderingen op til

Hirsch Ballin verwees in zijn lezing naar het rapport ‘Europese variaties’ dat de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid vorig jaar september publiceerde. De WRR bepleit daarin om minder krampachtig naar uniformiteit te streven bij onderwerpen van Europese samenwerking: er zijn vaak verschillende manieren waarmee een gemeenschappelijk doel kan worden bereikt. Dat geldt, aldus de WRR, ook voor toetreding van nieuwe lidstaten en voor de relatie tot ultraperifere gebieden van de EU, landen en gebieden overzee en ACP-landen.

“In het Caribische gebied zijn er voorbeelden van alle drie, maar veranderingen zijn op til nu het Verenigd Koninkrijk de EU verlaat. Voor de Caribische delen van het Koninkrijk tekent zich de mogelijkheid af om in deze veranderende omgeving gebruik te maken van meer ruimte voor variëteit om aldus een vernieuwende richting van werken aan te geven. In het belang ook van de Caribische burgers van het Koninkrijk - die allemaal Europese burgers zijn!”

Er moet een op verdere ontwikkeling gerichte beleidsvorming van de Koninkrijksrelaties en de Caribische delen van het Koninkrijk in gang worden gezet, aldus Hirsch Ballin. “De Koninkrijksfuncties zijn, behoudens defensie, buitenlandse betrekkingen en enkele onderwerpen van rechtshandhaving, helaas teveel verschaald tot toezichtrelaties en daaruit voortvloeiende maatregelen. Dat hoeft niet zo te blijven. De aan het begin van deze eeuw geopperde gedachte van een voor het Koninkrijk als geheel werkzaam beleidssecretariaat bij de RMR verdient hernieuwde overweging.”

Intensievere betrokkenheid

Hirsch Ballin bepleit een intensievere betrokkenheid en een herijking van de relaties tussen de Caribische delen van het Koninkrijk en de EU. “De uitkomsten van deze herijking hoeven niet voor alle zes huidige LGO dezelfde te zijn. Het ligt voor de hand (en is gelet op wat de Grondwet daarover zegt ook vereist) dat Bonaire, Saba en Sint Eustatius zoveel mogelijk deel gaan uitmaken van de Nederlandse rechtsorde, die is opgenomen in de Europese rechtsorde.

Voor Aruba, Curaçao en Sint-Maarten zal daarentegen gelden dat ze hun eigen rechtsorde op bepaalde beleidsterreinen kunnen afstemmen op beleid en wetgeving van de EU, bijvoorbeeld daar waar Europese inspanningen ter verwerkelijking van sustainable development goals en mensenrechten aan de orde zijn. Voor alle landen en eilanden gelijkelijk geldt, dat een meer op de toekomst gericht denken over deze relaties in de plaats moet komen van de tot nu toe overheersende vastgeroeste opvattingen.”

* * * * *

AIV roept minister-president Rutte op te kiezen voor scherper Europees/internationaal profiel van Duurzame Ontwikkelingsdoelen en mensenrechten

De Adviesraad Internationale Vraagstukken roept minister-president Mark Rutte op om een scherper Europees en internationaal profiel te kiezen met betrekking tot de Duurzame Ontwikkelingsdoelen en mensenrechten.

De Raad schrijft dit in zijn advies ‘Duurzame Ontwikkelingsdoelen en mensenrechten: een noodzakelijk verbond’. Rutte zou, aldus de AIV, zijn oproep namens het Koninkrijk der

Nederlanden moeten doen, in aanloop naar de bijeenkomst van het High Level Political Forum. Deze wordt in september 2019 op het niveau van regeringsleiders gehouden.

Caribisch Nederland

De Adviesraad vindt dat in de jaarlijkse rapportage aan de Tweede Kamer over het behalen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals, SDG's) structureel en in een aparte paragraaf aandacht moet worden besteed aan de SDG-inspanningen in Caribisch Nederland, met aandacht voor mensenrechten.

De Raad vindt Caribisch Nederland een volwaardig deel van Nederland. 'Desondanks krijgen de specifieke ontwikkelings- en mensenrechtenuitdagingen aldaar nog niet de bijzondere aandacht vanuit Europees Nederland die zij verdienen'. De jaarlijkse rapportage moet ingaan op de coördinatie van het SDG-beleid tussen de vier landen van het Koninkrijk (Nederland, Aruba, Curaçao, Sint Maarten).

Koninkrijksaangelegenheid

De AIV meent dat het buitenlands beleid een koninkrijksaangelegenheid is. 'Het realiseren van SDG's binnen de afzonderlijke landen kan niet worden losgemaakt van de internationale verantwoordelijkheid van het Koninkrijk als geheel en hoort op de agenda van de ministerraad van het Koninkrijk te staan'.

De AIV geeft aan dat 'terwijl de Nederlandse regering stelt dat mensenrechten voor iedereen, altijd en overal moeten gelden, dit binnen het Koninkrijk zelf niet het geval is. Dit ondergraaft de internationale geloofwaardigheid van het Nederlandse mensenrechtenbeleid'.

Gemakkelijke globalisering voorbij

Voorzitter van de AIV-adviescommissie was prof. dr. Ernst Hirsch Ballin. Hij overhandigde het advies begin juli aan minister Sigrid Kaag voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en aan VNO-NCW-voorzitter Hans de Boer. De werkgeversvoorzitter onderschrijft het advies en voegde eraan toe dat 'de tijd van gemakkelijke globalisering voorbij is'.

Het gehele advies is te downloaden via www.AIV-ADVIES.NL.

* * * * *

The Hague Centre for Strategic Studies brengt rapport uit over Koninklijke Marine in de Caribische regio

'The Hague Centre for Strategic Studies' heeft eind juni een rapport uitgebracht over de geopolitieke en maritieme veiligheidsissues en over de mogelijkheden van de Koninklijke Marine.

Zr. MS. Holland

De onderzoekers hebben in hun ‘Geopolitics and Maritime Security: A broad perspective on the future capability portfolio’ een apart hoofdstuk gewijd aan de omstandigheden in en rondom de Caribische regio. Onderstaande tekst is een korte samenvatting.

Het gehele rapport is in te zien via www.hcss.nl.

‘In this – Caribbean – region the main issues for the Royal Netherlands Navy are defending the Kingdom, regional order and stability, and offering humanitarian aid. These issues are pertinent, as the Geopolitics and Maritime Security Charter for the Kingdom of the Netherlands states that maintaining the independence and defense of the Kingdom are Kingdom affairs.

First, in defending the Kingdom among geopolitical turbulence, the most pressing security issue for the Netherlands Antilles is Venezuela’s instability, which has been feeding into regional economic unrest, physical unsafety, criminality and environmental issues in the region.

It also has larger geopolitical angles, as the increasing dependency of Venezuela on outside sponsoring by both China and Russia has enhanced these two countries’ influence in the region. Other regional border disputes could in the (near) future also come to lead to escalation.

Furthermore, the Dutch military presence in the Caribbean part of the Kingdom of the Netherlands is mainly geared towards support of local authorities in fighting organized crime, most of which drugs-related. Ensuring solid cooperation with likewise partners with interests in the region, such as the US, the UK and France, is vital.

Lastly, the - soon possibly existential - environmental threat will likely intensify the demand for disaster relief, crisis management and post-disaster reconstruction, in which the Royal Netherland Navy may play its part.

* * * * *